

Vrolijke Vogels

Lerarenhandleiding bij het
beeldende kunstproject voor groep 1 en 2

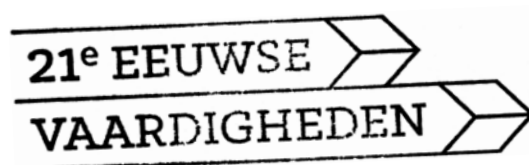
Vogels scheuren uit wit papier

Kleurige vliegende vogels maken

Dingetjes verzamelen en fantaseren

Inhoud

Wat en hoe?	1
Waar gaat dit project over?	2
Poster	3
Alle informatie online	5
Les 1: Verrassende vogels (gastles)	6
Les 2: Kleurige vogels in de lucht	8
Les 3: Allerlei dingetjes	10
Bijlage 1: Brief 1 bij Les 2	12
Bijlage 2: Brief 2 bij Les 3	13
Colofon	14

Wat en hoe?

Les	Inhoud	Ruimte	Tijd	Vorbereiding
Les 1: Verrassende vogels (gastles)	Stap voor stap de onderdelen van een vogel uit wit papier scheuren.	Klaslokaal of speellokaal	45 minuten	Wit A4-papier klaarleggen. Fotocamera of mobiele telefoon met camera bij de hand.
Les 2: Kleurige vogels in de lucht	De leerlingen scheuren zelfstandig uit verschillende kleuren papier de onderdelen van een vogel en plakken deze op.	Klaslokaal	30 minuten	Brief 1 doorlezen. Foto's van vogels uit les 1 uitprinten of op digibord zetten. Transparante vellen en doosje met veertjes uit lespakket klaarleggen. Geleurd papier, lijm, stiften/krijtjes en plakband klaarleggen. Ruimte op het raam vrijmaken om werk op te hangen.
Les 3: Allerlei dingetjes	De leerlingen verzamelen in een zakje kleine spulletjes voor hun vogel.	Klaslokaal, eventueel deels buiten	30 minuten	Brief 2 doorlezen. Transparante zakjes en doosje met dingetjes uit lespakket klaarleggen. Diverse materialen (wol, knopen, takjes etc.) verzamelen en klaarleggen. Scharen, tekenmateriaal en plakband klaarleggen.

Waar gaat dit project over?

Materialen

Het lespakket wordt circa drie weken voor de gastles toegezonden aan de school. Het project start met een gastles. Het lespakket blijft eigendom van de school.

Dit project bestaat uit de volgende onderdelen:

- De lerarenhandleiding
- Doosje met veren
- Transparante vellen
- Doosje met dingetjes
- Transparante zakjes

Vrolijke Vogels

Hé?! Wat hoor ik daar? Aan het begin van de gastles horen de leerlingen een geluid. Wie maakt dat geluid? Een vogel? Wat voor één dan? In de gastles bedenken ze hoe deze vogel eruit zou kunnen zien. Heeft hij een kromme snavel en lange poten? Of korte pootjes en een lange staart? Heeft hij een kuif en hoe zien zijn vleugels eruit? Ze oefenen met vormen scheuren uit wit papier en ontdekken dat iedereen een unieke vogel maakt. In les 2 scheuren de leerlingen een kleurrijke vogel die op het raam geplakt kan worden met de in het lespakket meegeleverde transparante folie. Zo lijken de vogels buiten rond te vliegen. In les 3 laten de leerlingen hun vogel kleine dingetjes verzamelen. Wat gaat de vogel met die spulletjes doen? Een nestje bouwen? Of misschien de daken versieren?

Dit project kan aansluiten bij:

beeldende kunst, dieren, natuur, seizoenen, verzamelen, kleurennamen, vormsoorten, collages maken

**meer
online**

Log in op mijn.kunstgebouw.nl, ga naar *Vrolijke Vogels* en klik op *Lessen*.

Knip de poster los en hang hem op in de klas.

Illustratie: Wendy Panders

Vrolijke Vogels

Met verbeelding en toeval maken we verrassende fladderaars

www.kunstgebouw.nl/doekunst

Alle informatie online

Website

In deze handleiding wordt regelmatig verwezen naar de website mijn.kunstgebouw.nl. Op deze site vind je alle informatie die je bij dit project kunt gebruiken, zoals flyers, foto's en filmpjes. Verder kun je via de site het rooster bekijken en het waarderingsformulier invullen.

Waar vind ik onze inlogcode?

Jouw inlogcode voor de website kun je opvragen bij de cultuurcoördinator van jouw school. Heb je vragen over de website, neem dan contact op met Kunstgebouw, 015 215 4515.

Geef jouw waardering!

Kunstgebouw vindt jouw mening erg belangrijk. Daarom staat er een waarderingsformulier klaar. Je kunt dit formulier digitaal invullen op mijn.kunstgebouw.nl.

Les 1

Verrassende vogels

Gastles vakdocent

45 minuten

Lesinhoud

De vakdocent laat een (vogel)geluid horen en gaat er met de leerlingen over in gesprek. Hoe zou de vogel eruit zien? De leerlingen benoemen de verschillende onderdelen van de vogel en scheuren die één voor één uit wit papier. Zo maakt elke leerling een unieke vogel. De vakdocent kan naar behoefte aanpassingen in de uitvoering van de les aanbrengen.

Lesdoel

De leerlingen kunnen verwoorden uit welke zichtbare onderdelen een vogel grofweg bestaat. De leerlingen kunnen de onderdelen los uitscheuren en deze samenvoegen tot een unieke nieuwe vogel.

Nodig tijdens de les

Een vel wit A4-papier per leerling + reserve vellen
Fotocamera/mobiele telefoon met camera

Vakdocent neemt mee

Vogelgeluid op telefoon of usb, setje zwarte stiften voor oogjes, rol papier als egale achtergrond.

Ruimte

Klaslokaal (bij weinig ruimte een speellokaal)

Opstelling

In de kring, opdracht 1 aan tafel (in het speellokaal werken de leerlingen op de grond)

Inleiding: wat is dat voor geluid?

De vakdocent vertelt: *Vanmorgen, toen het nog donker was, hoorde ik een bijzonder geluid. Ik kon niet zien wat het was... Maar luister, ik heb het opgenomen. Weten jullie wie dat geluid gemaakt heeft?*

Laat het geluid horen. *Waarom denken jullie dat het een vogel was? Waar kun je een vogel dan aan herkennen?* Benoem samen met de leerlingen de onderdelen van een vogel: kop met ogen en snavel, lijf, vleugels, staart en poten. *Heeft hij een grote kromme snavel of een klein puntig snaveltje? Is zijn lijf rond of langwerpig? Heeft hij zwemvliezen, sterke klauwen of kleine pootjes?* Enkele leerlingen vertellen of beelden uit hoe zij de vogel voor zich zien. In deze les ligt de nadruk op de onderdelen en de vormen, de kleuren komen later aan bod.

Opdracht 1: scheuren uit papier

Iedereen zag bij het geluid een andere vogel voor zich. Alle leerlingen scheuren nu vormen uit papier en voegen die samen tot een eigen interpretatie van een vogel bij het gehoorde geluid. Aan het eind van de les worden de vogels niet allemaal apart bewaard maar wel gefotografeerd.

Elke leerling krijgt een wit vel papier en doet mee met de vakdocent.

1. Scheur het papier doormidden. Voor de jongste leerlingen kan dit al lastig zijn. Geef extra uitleg of hulp waar nodig.
2. Scheur uit één van de stukken papier het lijf. Iedere leerling bepaalt zelf de vorm. Door het scheuren kan er ook toevallig een vorm ontstaan. Vertel: *Laat je door het scheuren verrassen. Scheur rechte hoeken en zijdes zo veel mogelijk af. Leg de vorm van het lijf apart.*

3. De leerlingen kiezen welke vormen ze vervolgens gaan uitscheuren. Handige leerlingen kunnen zelfstandig door, de anderen doen mee met de vakdocent. Zo worden alle onderdelen van de vogel uitgescheurd. Ruim restpapier op.
4. Benoem de onderdelen samen met alle leerlingen en leg ze ondertussen neer terwijl zij meekijken. Demonstreer dat er verschillende mogelijkheden zijn door te schuiven met de stukken papier. De leerlingen doen dit daarna met hun eigen vormen. Kijk mee en help waar nodig. Missende vormen kunnen nog worden uitgescheurd en vormen kunnen nog worden aangepast.
5. Leerlingen tekenen eventueel met een stiftje ogen op hun vogel.

Opdracht 2: alle vogels bij elkaar

Rol de rol gekleurd papier uit op de grond en nodig steeds enkele leerlingen uit hun vogel neer te leggen. De leerlingen bekijken zo elkaars werk. Stel vragen om hen beter te laten kijken en hun verbeelding aan te wakkeren. *Welke vogel heeft de langste staart? Welke vogel is het kleinst? Waar zou die vogel naar toe vliegen? Wat vindt die grote vogel lekker denken jullie?*

Afsluiting: hoe klinkt jouw vogel?

De vogels worden niet apart bewaard maar gefotografeerd door de leerkracht, zodat de leerlingen ze later kunnen terugzien. Stel een laatste vraag: *Hoe klinken jullie vogels?.* De leerlingen geven met hun zelfverzonnen geluiden en hun armen flapperend als vleugels een korte afscheidsgroet.

Les 2

Kleurige vogels in de lucht

30 minuten

Lesinhoud

De leerlingen scheuren of knippen uit gekleurd papier vogelonderdelen en combineren deze tot een nieuwe vogel. Ze plakken de vogel op een transparant vel dat op het raam wordt geplakt.

Lesdoel

De leerlingen kunnen onderdelen van een vogel (min of meer) zelfstandig uit gekleurd papier scheuren of knippen. Ze kunnen deze samenvoegen tot een unieke nieuwe vogel en vastplakken.

Nodig tijdens de les

Foto's van de vogels uit les 1 (geprint of via digibord)
Doosje met veren uit het lespakket en brief 1 (zie bijlage 1)
Gekleurd papier (niet te groot: snijden tot A5-formaat of reststukjes)
Lijm (bij voorkeur lijmstift)
De transparante vellen uit het lespakket (1 per leerling)
Donkere stiften of krijtjes
Materiaal om de transparante vellen mee op te hangen (bijv. plakband)

Opstelling

In de kring bij de inleiding, opdrachten aan tafel (in tafelgroepjes)

Vorbereiding op de les

Lees brief 1 (bijlage 1) door en zorg dat de foto's van de witte vogels uit les 1 bekeken kunnen worden. Zet de materialen klaar. Zorg dat er ruimte op het raam is om de vogels op te plakken.

Inleiding: een brief en een doosje

De vakdocent heeft een brief (bijlage 1) naar de groep gestuurd. Lees de brief voor en laat dan het doosje met de veren zien dat bij de brief hoort. *Zijn deze kleurige veren van de vogel uit de vorige les? Hoe zou de vogel er dan uitzien?* Bekijk samen de foto's van de witte vogels, die de leerlingen in les 1 gemaakt hebben. Herhaal samen met hen de onderdelen van de vogel: lijf, kop, kuif, snavel, oogjes, poten, staart. De volgende opdrachten kunnen klassikaal worden uitgevoerd of gedurende de week in tafelgroepjes (aan te bevelen bij grote groepen). Laat kort de materialen zien (gekleurd papier, folie, lijm) en geef indien nodig uitleg, maar biedt de materialen pas aan wanneer de leerlingen zo ver zijn.

Opdracht 1: kleuren scheuren

Elk tafelgroepje krijgt een verscheidenheid aan gekleurde velletjes papier.

1. De leerlingen scheuren de verschillende onderdelen van de vogel uit gekleurd papier. Stimuleer hen de vogel zo kleurig mogelijk te maken.
2. De leerlingen controleren (eventueel samen met de leerkracht) of alle onderdelen van de vogel er zijn. Zo nodig vullen ze aan en tot slot ruimen ze restpapiertjes op.

Opdracht 2: plakken op een transparant vel

Geef de leerlingen een transparant vel.

1. De leerlingen leggen de onderdelen van de vogel zo op het transparante vel dat het lijkt of de vogel vliegt. Demonstreer dat ze nog kunnen schuiven om te kijken hoe ze de vogel precies willen hebben.

Geef de leerlingen lijm.

2. De leerlingen plakken hun vogel op het transparante vel vast. Onderdelen van de vogel mogen best buiten het transparante vel steken, als ze maar ergens vastgeplakt zijn.
3. De leerlingen tekenen één of twee ogen op hun vogel en leggen het werkstuk op een aangewezen plek om te drogen.

Afsluiting: wat gaat jouw vogel doen?

Plak de transparante vellen met de vogels op het raam en bekijk met de groep hoe de vogels nu buiten lijken rond te vliegen. Laat de leerlingen enkele van de gebruikte kleuren benoemen. Stel enkele afrondende, open vragen waarbij de leerlingen worden aangemoedigd hun fantasie te gebruiken. Waar vliegen de vogels naartoe? Wat zouden ze daar gaan doen? Welke vogels zijn vriendjes? Waarom denk je dat?

Les 3

Allerlei dingetjes

30 minuten

Lesinhoud

De leerlingen verzamelen kleine spulletjes voor hun vogel. Wat zou hun vogel meenemen als hij wegvliegt uit de klas? Waar wordt hij blij van? Wat heeft hij nodig? Ze stoppen hun verzameling in een zakje dat bij hun vliegende vogel op het raam wordt gehangen.

Lesdoel

De leerlingen kunnen uit aangeboden materiaal zelf spulletjes verzamelen of maken voor hun vogel, geïnspireerd door de verzameling uit het doosje en hun verbeelding over de vogel.

Nodig tijdens de les

Doosje met dingetjes uit het lespakket en brief 2 (zie bijlage 2)

Transparante zakjes uit het lespakket

Scharen

Diverse materialen (naar eigen inzicht), bijvoorbeeld: wol, stukjes stof en dergelijke; natuurlijk materiaal (gedroogd) zoals takjes en bladeren; verschillende soorten papier en karton; dopjes, knoopjes, restjes klei en ander afval- of restmateriaal; aluminiumfolie.

Let op: maak het materiaal nog niet te klein, laat de leerlingen dit zelf doen.

Tekenmateriaal

Plakband

Opstelling

In de kring bij de inleiding, opdrachten aan tafel. De verzamelopdracht kan eventueel buiten.

Vorbereiding op de les

Bekijk de materialen in het doosje en verzamel een diversiteit aan materialen waaruit de leerlingen zelf een kleine verzameling kunnen halen. Verdeel dit over enkele bakjes of mandjes.

Inleiding: weer een brief en een doosje

De groep heeft weer een brief ontvangen en een doosje. Lees de brief (bijlage 2) voor en laat zien wat er in het doosje met dingetjes zit, wanneer dit in de brief genoemd wordt. Laat leerlingen het materiaal voelen en de eigenschappen onderzoeken en benoemen. *Is het hard of zacht, voelt het warm of koud, welke kleur heeft het?* Sta stil bij de vragen en laat de leerlingen zelf antwoorden bedenken. Vul het alleen aan met eigen ideeën wanneer er weinig uit de groep komt. Het stukje wolvlit is misschien een fijn dekentje voor de vogel en een glimmend steentje kan zijn nest extra mooi maken of een cadeau zijn voor een vogelvriendje. Stimuleer de leerlingen hun verbeelding te gebruiken: alle antwoorden zijn goed!

Opdracht 1: kleine dingetjes verzamelen

Elke leerling krijgt een verzamelzakje uit het lespakket. Hierin verzamelen ze spulletjes voor hun vogel uit les 2. Ze mogen ook dingetjes tekenen. De leerlingen kunnen maar een paar kleine dingetjes in het zakje doen, want het moet dicht kunnen en niet te zwaar worden om met plakband bij hun vogel op te hangen. Leg uit dat ze soms iets zullen moeten knippen, scheuren, proppen of breken om het te laten passen. Soms moeten ze kiezen: wat kan wel en wat beter niet? Waar wordt hun vogel blij van? Wat kan hij goed gebruiken?

tip

Geef een leerling een gerichte zoekopdracht, wanneer opdracht 1 te vrij blijkt. Bijvoorbeeld zoeken op kleur of op wat lekker zacht is voor in het nest. Of geef de opdracht een bepaald aantal dingetjes te verzamelen. Bijvoorbeeld acht kleine dingetjes die in het zakje passen.

Opdracht 2: geef het zakje aan de vogel

Wanneer de leerlingen hun verzameling compleet hebben, hangen ze het zakje bij hun vogel met een stukje plakband (met hulp van de leerkracht of een andere leerling). Neemt de vogel het zakje in zijn pootjes mee of in zijn snavel? Of draagt hij het op zijn rug? Of gebruikt hij zijn vleugels om het zakje te dragen?

Afsluiting

Bekijk met de groep (of in kleinere deelgroepjes) de vogels nog eens en wat ze allemaal meenemen in hun zakjes. Enkele leerlingen vertellen wat hun vogels met de verzamelde spulletjes gaan doen. Benoem en benadruk de verscheidenheid aan ideeën en resultaten. Neem eventueel foto's en stuur er ook een paar naar de vakdocent van Kunstgebouw als antwoord op de brieven.

Bijlage 1: Brief 1 bij Les 2

Beste jongens en meisjes van groep 1 en 2,

Ik vond het erg gezellig om met jullie vogels van papier te maken!

Jullie zitten vol met ideeën!

De vogel uit mijn tuin die dat bijzondere geluid maakte, heb ik nog steeds niet gezien. Jammer hè? Maar ik heb wel iets gevonden. Ik heb het voor jullie in een doosje gestopt. Bekijk het maar eens goed.

*Ik denk dat mijn vogel een heel speciale vogel is... wat een kleuren...
Wat denken jullie?*

Jullie we weer een vogel maken? Nu met kleuren? Weten jullie nog hoe dat gaat met die losse vormen?

Veel plezier! Ik ben benieuwd hoe jullie vogels eruit zien deze keer...

Vrolijke groet,

Vakdocent Kunstgebouw

Bijlage 2: Brief 2 bij Les 3

Beste jongens en meisjes van groep 1 en 2,

*Vliegen de vogels die jullie gemaakt hebben al vrolijk door de lucht?
Dat ziet er vast gezellig uit!*

Ik schrijf jullie omdat ik weer iets heb ontdekt. Vanmorgen hoorde ik de vogel wegvliegen. En ik vond op de grond, onder de tak waar hij zat, allemaal kleine dingetjes... Ik heb ze in een doosje gedaan. Kijk en voel maar: Wat zijn het voor dingetjes volgens jullie?

Ik denk dat mijn vogel een verzamelaar is... Hij verzamelt dingetjes: als hij iets mooi vindt, bijzonder of handig, dan neemt hij het mee. Wat zou de vogel doen met al die dingetjes? Gebruikt hij ze of maakt hij er een andere vogel blij mee?

Ik heb een idee! Kunnen jullie voor jullie eigen vogel ook dingetjes verzamelen? Wat heeft jouw vogel nodig? Wat wil hij graag meenemen? Verzamel dingetjes voor je vogel in een klein zakje. Maar maak het niet te zwaar. Dan kan je vogel het gemakkelijk dragen!

Veel verzamel-plezier!

Vrolijke groet,

Vakdocent Kunstgebouw

Colofon

Uitgave

Kunstgebouw
Broekmolenweg 20
2289 BE Rijswijk
015 215 4515
www.kunstgebouw.nl
primaironderwijs@kunstgebouw.nl

Samenstelling

Kunstgebouw in samenwerking met Arinda Vrolings

© Kunstgebouw juni 2020 (herziene uitgave)

Dit lesmateriaal is voor Doe|Kunst ontwikkeld door Kunstgebouw, expert in Zuid-Holland voor kunst en cultuur. Niets uit deze lerarenhandleiding mag vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande toestemming van Kunstgebouw.